

Dante „Boska komedia” - Wizja raju przedstawiona w „Boskiej komedii” Dantego. Opis, opracowanie

Wizja raju w „Boskiej Komedii”, podobnie jak obraz piekła i czyśćca, została ujęta w 33 pieśniach. Jest to ostatnia część wielkiego dzieła, stanowi poniekąd zwieńczenie wędrówki Dantego. Tu spotyka on swoją ukochaną Beatrycze. Pod jej przewodnictwem może w końcu ujrzeć krainę szczęścia, gdzie przebywają zbawione dusze. Przestrzeń niebieska, analogicznie jak to miało miejsce w przypadku piekła i czyśćca, składa się z dziewięciu sfer nazywanych niebami. Ich nazwy i ułożenie odnoszą się do układu planet. Ten porządek ma też odniesienie moralne. Tak jak istnieje siedem cnót, cztery kardynalne i trzy boskie (wiara, nadzieja, miłość), tak tutaj widzimy siedem nieb, zaś każda kolejna cnota znajduje się bliżej Boga. Siedziba Boga to Empireum, kształtem podobne do białej róży. Jednak mimo pozornej hierarchii, nie ma tu różnicowania na poziomy zbawienia czy wiecznego szczęścia. Wydaje się, że taka budowa ma raczej służyć analogii do poprzednich części, ponieważ wszystkie zbawione dusze tak samo obcują z Bogiem i doznają szczęścia.

To, co wyraźnie odróżnia wizję nieba w „Boskiej komedii” od piekła i czyśćca, to podkreślana dobitnie jego niematerialność. O ile męczarnie dusz w piekle są przedstawione bardzo namacalnie, ich cierpienia są głównie natury fizycznej, o tyle w niebie nic nie jest cielesne. Rzeczywistość raju okazuje się mieszaniną barw, obrazów, zapachów i uczuć. Sam poeta też nie podlega prawom fizyki, jego ciało unosi się swobodnie. Całość wędrówki Dantego po niebie to raczej wizja niż wędrówka; w przeciwieństwie do tego, co miało miejsce w piekle. Poeta ogląda wspaniałości, których nie sposób ująć w słowa. Wśród zbawionych dostrzega m.in. św. Tomasza z Akwinu oraz św. Bonawenturę. Są to postaci bliskie ludziom średniowiecza. Także postać starotestamentowego króla Salomona przebywa w sferze niebieskiej, podobnie jak inne postacie znane z Biblii - św. Piotr, Jozue, Juda i Machabeusz. Poza tym Dante spotyka też swojego przodka, Cacciaguida, od którego dowiaduje się, jakie będą jego przyszłe losy na ziemi.

Ważnym elementem tej części utworu jest postać Beatrycze, przewodniczki Dantego po raju. Dotychczasowy przewodnik, Wergiliusz, nie ma prawa wstępu do sfery niebieskiej; przypomnijmy, że należy on do świata starożytnego, nie był chrześcijaninem, jego dusza nie mogła więc zostać zbawiona. Beatrycze była wielką miłością Dantego, „Boska komedia” stanowi hołd złożony jej pamięci. Może również stanowić swego rodzaju pocieszenie dla poety. Dzięki literackiej fikcji Dante mógł jeszcze raz spotkać ukochaną i oglądać ją szczęśliwą w raju. Jednak i jej przewodnictwo ma swoje granice. Nie może ona poprowadzić poety do samego Empireum. Dlatego w tym ostatnim etapie drogi towarzyszy mu św. Bernard z Clairvaux - postać bardzo znana w średniowieczu, założyciel i opat klasztoru cystersów w Clairvaux, charyzmatyczny doradca królów, doskonały orator i filozof, który tu ukazany został przede wszystkim jako oddany czciciel Matki Boskiej. To właśnie dzięki jego wstawiennictwu u Maryi Dante ma możliwość w krótkim olśnieniu ujrzeć Boga.

Mamy tu do czynienia z kolejną wizją, jeszcze trudniejszą do odczytania. Oto Bóg objawia Dantemu tajemnicę boskości. Poeta widzi trzy wirujące kręgi, które pojmuję jako trzy osoby boskie. Jednak wizja jest krótka, a przede wszystkim jej treść jest zbyt zawiła, by człowiek mógł ją pojąć. Dante przez chwilę doznaje olśnienia, jednak nie udaje mu się zgłębić tajemnicy boskości, tym bardziej nie potrafi tego oddać na papierze. On sam, który tego doświadczył, nie potrafi tego wyjaśnić, jak więc mógłby to przekazać czytelnikom? Ludzki rozum nie jest w stanie pojąć tak wielkiej Tajemnicy. Dante pojmuję jednak, że Bóg to miłość. Tym przesłaniem kończy swoje dzieło.